

Consultatie wijziging Bkl: reactie van sitebureau namens de provincies
16 juli 2024

Geachte heer, mevrouw,

De provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant zijn samen de siteholder voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De onderstaande reactie op de internetconsultatie betreffende de voorgenomen wijziging van het Bkl is namens deze vier provincies.

In de aanloop naar de wijziging van het Bkl hebben diverse gesprekken plaatsgehad. Wij waarderen in hoge mate de wijze waarop wij hierbij betrokken zijn geweest. In deze besprekingen hebben we verschillende opmerkingen gemaakt. Voor zover we kunnen zien, zijn deze overgenomen.

De aanleiding tot de wijziging van het Bkl komt deels voort uit de noodzaak tot het samenvoegen van de beschrijving van de kernkwaliteiten van de Stelling van Amsterdam en die van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, aangezien UNESCO deze in 2021 als één Werelderfgoed heeft aangewezen. Op het tekstuele voorstel tot samenvoeging van deze kernkwaliteiten hebben we geen opmerkingen meer.

Een andere aanleiding is de behoefte van provincies en gemeenten aan meer bestuurlijke afwegingsruimte. Daartoe is artikel 7.4 van het Bkl uitgebreid met een lid 5.

We waarderen het dat door deze uitbreiding de provincies officieel een uitzondering kunnen maken als een activiteit weliswaar de nader uitgewerkte kernkwaliteiten aantast, maar toch in overeenstemming is met het belang van het behoud van de uitzonderlijke universele waarde (OUV) van het werelderfgoed. De toelichting op de wijziging geeft de indruk dat het alleen gaat over activiteiten die op de schaal van het Werelderfgoedgebied een zeer geringe impact hebben. Wij zien echter ook toepassing van lid 5 voor wat grotere ontwikkelingen. De praktijk zal moeten uitwijzen hoeveel extra afwegingsruimte deze wijziging biedt.

We begrijpen dat de mogelijkheden voor flexibiliteit beperkt zijn, gelet op de internationale verplichtingen die voortkomen uit het Werelderfgoedverdrag. Kort gezegd betekent dit dat we de uitzonderlijke universele waarde (OUV) behouden. Deze OUV is nogal abstract beschreven. Om deze hanteerbaar te maken voor initiatiefnemers en plantoetsers, is destijds de keuze gemaakt om de OUV te vertalen via drie hoofd-

kernmerken naar kernkwaliteiten. Deze kernkwaliteiten zijn vervolgens uitgewerkt in Gebiedsanalyses. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast.

We kennen situaties waarbij de toetsing aan kernkwaliteiten beperkender is voor bepaalde ontwikkelingen dan noodzakelijk vanuit het behoud van de OUV. Met het toegevoegde lid 5 bij Art. 7.4 van het Bkl kunnen gedeputeerde staten hier de afwegingsruimte vinden. Dit roept wel vragen over de toepassing ervan op. Hoe zorg je ervoor dat de OUV niet wordt aangetast als je wel een kernkwaliteit mag aantasten? Hoeveel van de kernkwaliteiten kun je aantasten voordat je de OUV hebt aangetast (cumulatie)? Zit dat in de schaal, de mate waarin of in het aantal? En hoe stel je dan een goede Heritage Impact Assessment (HIA) op, aangezien de richtlijnen van ICOMOS (Guidelines HIA) eisen dat je juist toetst op de aantasting van kernkwaliteiten/ attributen? Deze wijziging van het Bkl kan hier directe gevolgen voor hebben.

Het gewijzigde Bkl biedt in principe enige afwegingsruimte maar roept dus uitvoeringsvragen op. Door lid 5 te gaan toepassen op concrete situaties, zullen we in de praktijk gaan ontdekken hoe deze werkt. We blijven graag in overleg met het Rijk over de vragen die deze wijziging in de praktijk oproept en de jurisprudentie die hierover ontstaat.

Daarnaast roepen we het Rijk op om ondersteunende instrumenten te ontwikkelen à la de HIA-methodiek voor succesvolle toepassing van lid 5. Wij helpen daar graag aan mee vanuit ons werelderfgoed.